

Δέκα θέσεις για την πανδημία

Ian Alan Paul

Μετάφραση: Ξενιστές καταστάσεων για την άρση της πανδημικής αποξένωσης

1. Η πανδημία δεν είναι μια συλλογή ιών, αλλά μια κοινωνική σχέση μεταξύ ανθρώπων η οποία διαμεσολαβείται από ιούς.

Τίποτα δεν είναι αναπόφευκτο, αναπόδραστο ή αμετάβλητο σχετικά με τον κορωνοϊό που ξεδιπλώνεται παντού γύρω μας, για τον απλούστατο λόγο ότι η επιδημία είναι κοινωνική. Αρκούν οι ατελείωτες αναρτήσεις και ανακοινώσεις που μας καθοδηγούν να βοηθήσουμε την «επιπεδοποίηση της καμπύλης» για να γίνει σαφές ότι οι ιστορικές συνέπειες και το ανθρώπινο κόστος της επιδημίας εξαρτώνται εξ ολόκληρου από τους τρόπους με τους οποίους θα επιλέξουμε συλλογικά να ζήσουμε σε σχέση με αυτήν. Επειδή η πανδημία δεν είναι κάτι το οποίο απλώς μας συμβαίνει αλλά κάτι στο οποίο μετέχουμε, ένα πρώτο βήμα προς τα εμπρός αυτόν τον καιρό είναι να αρνηθούμε να περιορίσουμε τη σκέψη μας στο πώς θα επηρεαστούν οι ατομικές μας ζωές από τον ιό και να αρχίσουμε να αναλογιζόμαστε τη δυνατότητα που έχουμε συλλογικά να αλλάξουμε την πορεία της πανδημίας καθώς και να διαμορφώσουμε τη νέα κοινωνία που θα αναδυθεί κατόπιν.

2. Το ελάχιστο που παρέχει η διευρυνόμενη αναστολή των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών νόμων και κανόνων στον καθένα από εμάς είναι η ευκαιρία να αμφισβητήσουμε τον κόσμο πριν την πανδημία στον οποίο συνηθίσαμε όλοι να ζούμε.

Ποια είναι η αξία της εργασίας; Πώς θα μπορούσαμε να διανείμουμε τους πόρους με διαφορετικό τρόπο αν δεν χρειαζόταν να λάβουμε υπόψη την τιμή; Είναι αποδεκτή η ιδιωτικοποιημένη υγεία; Είναι οι φυλακές πραγματικά αναγκαίες; Καθώς γινόμαστε μάρτυρες της αναστολής πληρωμών των λογαριασμών των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, των δανείων και των ενοικίων, της ανάληψης του ελέγχου των ιδιωτικών συστημάτων υγείας από το κράτος, της παύσης των συλλήψεων για μικροαδικήματα και των εκκλήσεων για διαγραφή όλου του χρέους, τι άλλο θα μπορούσαμε να θέσουμε υπό αμφισβήτηση και, ενδεχομένως σημαντικότερο, τι μπορούμε να φανταστούμε να παίρνει τη θέση του; Αν όσοι είναι στην εξουσία είναι τόσο διατεθειμένοι να ανατρέψουν κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτικούς κανόνες και νόμους προκειμένου να υπερασπιστούν τον κόσμο που υποστήριζαν, τότε πρέπει να είμαστε εξίσου διατεθειμένοι και εμείς να τους ανατρέψουμε και να διαδώσουμε τη φαντασία μας για κάτι διαφορετικό. Ήδη, σε αυτή τη σύντομη περίοδο, μπορούμε να δούμε πως το μόνο

που είναι πραγματικά σίγουρο σε αυτή την πανδημία είναι πως τίποτα δεν θα είναι το ίδιο ξανά.

3. Καθώς τα έθνη-κράτη αποδεικνύονται απρόθυμα ή/και ανίκανα να υποστηρίξουν τη ζωή, η άμεση και επείγουσα προτεραιότητά μας οφείλει να είναι να οργανώσουμε αμοιβαία βοήθεια, αλληλεγγύη και φροντίδα χρησιμοποιώντας όλα τα απαραίτητα μέσα.

Πράγματι, δεν άργησαν να αναδυθούν τα φαντάσματα του πανδημικού δαρβινισμού και του ιικού μαλθουσιανισμού, βρίσκοντας υποστήριξη στους ανά τον κόσμο πολιτικούς που λένε στους πολίτες πως είναι ολομόναχοι. Αν το κράτος και η οικονομία της αγοράς αποδειχτούν ανίκανα να παρέχουν τις διάφορες μορφές φροντίδας από τις οποίες εξαρτάται η ζωή, πρέπει να βρούμε τρόπους να παρέχουμε αυτή τη φροντίδα αδιαφορώντας για την ιδιοκτησία ή για το εάν είναι νόμιμη. Υπ' αυτή την έννοια, ο αγώνας για την υπεράσπιση της ζωής εν μέσω πανδημίας θα πάρει, αναγκαστικά, τη μορφή ενός άμεσου αγώνα ενάντια στη λογική του κεφαλαίου, ενάντια στη βία του νόμου και στην αφαίρεση της τιμής.¹ Πρέπει να μάθουμε τις ανάγκες μας και τις ανάγκες όσων μπορούμε να φροντίσουμε, να βρούμε τρόπους να παράγουμε, να οικειοποιούμαστε και να διανέμουμε αγαθά τα οποία ικανοποιούν ανάγκες αλληλοσυνδεόμενων και αλληλοεξαρτώμενων κοινοτήτων, και να είμαστε διατεθειμένοι να πάρουμε ό,τι χρειάζεται όταν μας το αρνούνται.

1. (σ.τ.μ.) Βάσει της μαρξικής θεωρίας της αξίας, θα ήταν προτιμότερο ο συγγραφέας να αναφέρεται στην αφαίρεση της αξίας, της οποίας η τιμή είναι μόνο μία μορφή.

4. Καθώς οι καπιταλιστικές οικονομίες της αγοράς αποδεικνύονται παντελώς ανεπαρκείς για εμάς, πρέπει να τολμήσουμε να φανταστούμε τρόπους οργάνωσης της κοινωνικής ζωής πέραν της τιμής, του ανταγωνισμού και του κέρδους.

Η οργάνωση μιας κοινωνίας η οποία βασίζεται στην ικανοποίηση των αναγκών όλων αντί για την υπεράσπιση του πλούτου των λίγων δεν είναι απλώς ένα ιδανικό στο πλαίσιο της πανδημίας, αλλά μια πρακτική και λαϊκή αναγκαιότητα. Καθώς αυτή η νέα κοινή λογική συνεχίζει να εξαπλώνεται και να καθιερώνεται, πρέπει να αρχίσουμε να αναδιοργανώνουμε υλικά την κοινωνία σε αυτή τη βάση, εξασφαλίζοντας ότι οι άνθρωποι πρώτα θα παίρνουν ό,τι έχουν ανάγκη, αδιαφορώντας για το κέρδος. Οι όποιες νέες πρακτικές φροντίδας προκύψουν θα αμφισβητηθούν από την υλικοτεχνική δύναμη και την υποδομή του ψηφιακού καπιταλισμού, ο οποίος ήδη εκμεταλλεύεται την πανδημία σαν μέσο για να κατακτήσει ολοκληρωτικά και να δικτυώσει όλα όσα απομένουν από μία παγκόσμια οικονομία που καταρρέει. Αν η Amazon, που προσλαμβάνει ήδη χιλιάδες νέους εργατές ώστε να ανταπεξέλθει στην εκτίναξη της ζήτησης, γίνει το μέσο στο οποίο βασίζονται οι άνθρωποι για να ανταπεξέλθουν στην πανδημία, τότε ο κόσμος μας μετά την πανδημία θα προσομοιάζει όλο και περισσότερο με το οργανωτικό μοντέλο της Amazon ως προς την εκμετάλλευση, την ανισότητα και την επισφάλεια που το χαρακτηρίζουν. Αν αποτύχουμε να διαλύσουμε τη λογική της προσφοράς και της ζήτησης όπως αυτή καθορίζεται από την αγορά, τη λογική της τιμής και του κέρδους, μπορεί στο τέλος εκείνη να διαλύσει εμάς.

5. Τα δικά μας δίκτυα φροντίδας και αλληλεγγύης πρέπει απαραίτητα να εκκινούν από την ιδιαιτερότητα και την αμεσότητα των καταστάσεων εντός των οποίων ζούμε, αλλά πρέπει επίσης γρήγορα να πολλαπλασιάσουν τους δεσμούς τους με διάχυτες και διαφορετικές κοινότητες.

Καμία ζωή δεν ζει μόνη της, και καμία πράξη εξατομίκευσης ή στέρησης δεν μπορεί να αλλάξει το γεγονός ότι κάθε ζωή εξαρτάται καταστατικά από αμέτρητες άλλες ζωές. Ως εκ τούτου, η φροντίδα για τους εαυτούς μας και για αυτούς με τους οποίους έχουμε στενούς δεσμούς καθιστά, στην ουσία, αναγκαία τη φροντίδα για όλους. Τους επόμενους μήνες, θα πρέπει να επινοήσουμε και να φανταστούμε πρακτικές κοινωνικής αποστασιοποίησης με τρόπους που καλλιεργούν και εξαπλώνουν την κοινωνική αλληλεγγύη, όχι με τρόπους που την αμβλύνουν. Αν πρέπει πρακτικά να αρχίσουμε οργανώνοντας τη φροντίδα για τους κοντινούς και τους οικείους μας –τους εαυτούς μας, τις οικογένειες, τους φίλους, τους γείτονες και τους αγαπημένους μας– τότε μέρος αυτής της προσπάθειας συνεπάγεται αναγκαστικά τη συνεχή εξάπλωση της οργάνωσης και του συντονισμού της φροντίδας σε όποιες κλίμακες είναι απαραίτητο. Αυτοί οι συμπεριληπτικοί και ανοικτοί τρόποι φροντίδας, είναι ανάγκη να ξεφύγουν από τη λογική του κράτους και της αγοράς και να συγκροτηθούν στη βάση ποικίλων, αλλά κοινών, συνθηκών επισφάλειας και αλληλεξαρτήσεων.

6. Η φροντίδα και η αλληλέγγυα δράση μεταξύ μας εντός και πέραν της επιδημίας θα καταστήσει αναγκαία τη συγκρότηση και την υπεράσπιση νέων μορφών κοινών.

Καθώς αγωνιζόμαστε να οργανώσουμε τη φροντίδα, είναι εξαιρετικά πιθανό ο καπιταλισμός να βασιστεί στη δικιά μας συμπόνια και αλληλεγγύη ώστε να ανταπεξέλθει στην πανδημία προτού επιστρέψει ενισχυμένος για να επιβάλει ακόμα πιο έντονες συνθήκες επισφάλειας, πιο αδιάτακτες μορφές εργασίας, όλο και μεγαλύτερο χρέος. Αν και πολλά εξαρτώνται από τους τρόπους που θα καταφέρουμε να δράσουμε αλληλέγγυα μεταξύ μας, με φροντίδα, γενναιοδωρία, συμπόνια και θάρρος, εφόσον αυτή η αλληλεγγύη δεν συγκροτήσει νέες μορφές κοινών οι οποίες θα είναι αποτελεσματικές στο ξεπέραςμα του καπιταλισμού και του κράτους, δεν θα καταφέρει να ανταπεξέλθει στην κατάσταση εκτάκτου ανάγκης της πανδημίας ούτε να αντισταθεί στα αναπόφευκτα μέτρα που θα έχουν στόχο να κατακτήσουν και να αιχμαλωτίσουν ό,τι έρθει μετά την πανδημία. Με άλλα λόγια, αν η ικανότητά μας να φροντίζουμε ο ένας τον άλλο αποτύχει να ενσωματωθεί σε ποιοτικά διαφορετικές μορφές, είναι πολύ πιθανό να ανατροφοδοτήσει νέες μορφές στέρησης, απαλλοτρίωσης και επισφάλειας, μέσω των όποιων νέων νομικών και οικονομικών συστημάτων μπορεί να επιχειρηθεί να εγκαθιδρυθούν.

7. Η φροντίδα του ενός για τον άλλο συμπεριλαμβάνει εξίσου τη μαχητική αντίθεση σε όσους σκοπεύουν να επιβάλουν εκ νέου ήδη υπάρχουσες μορφές κυριαρχίας στην αστάθεια και την αβεβαιότητα της πανδημίας.

Ενώ οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία ακόμα αγωνίζονται να αποκτήσουν προστατευτικό εξοπλισμό, ήδη κυκλοφορούν καινούρια πλάνα όπου συνοριοφύλακες με καινούριες μάσκες συλλαμβάνουν μετανάστες χωρίς χαρτιά. Η ξενοφοβία διογκώνεται, τα προ-

γράμματα πρόνοιας υφίστανται περικοπές, και η Palantir υπογράφει νέα συμβόλαια με το κράτος για να εφαρμόσει τεχνολογίες αναγνώρισης προσώπου και εντοπισμού κινητών. Δεν πρέπει να υποτιμήσουμε τις νέες μορφές βανασότητας που εμφανίζονται αυτή την εποχή, οι οποίες στοχοποιούν κοινότητες που δεν είναι σε θέση να υπερασπιστούν πρακτικά τον εαυτό τους, να συναντηθούν συλλογικά, πόσο μάλλον να διαδηλώσουν. Τι νέες μορφές αλληλεγγύης και αγώνα θα επινοήσουμε για να αντιμετωπίσουμε τις νέες εντάσεις, πρακτικές και μορφές βίας που σίγουρα θα εμφανιστούν; Πώς θα διατηρήσουμε την κοινωνική απόσταση αλλά παρ' όλα αυτά θα βρούμε τρόπους να δράσουμε αποφασιστικά και συντονισμένα;

8. Η πανδημία, ως φαινόμενο που επηρεάζει ποικιλοτρόπως ταυτόχρονα ολόκληρο τον πλανήτη πρέπει να μας ωθήσει να ζήσουμε οριστικά τις ζωές μας πέραν της λογικής των συνόρων και των εθνών.

Τα στελέχη των οργανισμών υγείας έχουν παρατηρήσει εδώ και καιρό ότι οι ιοί δεν σέβονται σύνορα. Δεν πρέπει να τα σεβόμαστε ούτε εμείς. Η πλειονότητα όσων απειλούν τη ζωή μας – η κλιματική αλλαγή, το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο, η πανδημία του κορωνοϊού – εκδηλώνονται σήμερα σε πλανητική κλίμακα. Δεν θα μπορέσουμε να υπερασπιστούμε τη ζωή πουθενά αν δεν καταφέρουμε να δράσουμε συντονισμένα παντού, αναγνωρίζοντας, από τη μια, την αξιοπρέπεια κάθε ζωής και, από την άλλη, τις υλικές ανισότητες που συνεχίζουν να επηρεάζουν ποικιλοτρόπως τον τρόπο που ζούμε τις ζωές μας. Η βία της πανδημίας θα εκφραστεί εξίσου ποικιλόμορφα, με διαφορετική ένταση και διαφορετικές μορφές πάνω σε ιστορικά διαφοροποιημένα σώμα-

τα και οι τρόποι ζωής και οργάνωσης δεν πρέπει απλώς να το λάβουν υπόψη, αλλά θα πρέπει να οργανωθούν σε αυτή τη βάση. Η υπεράσπιση της ζωής στη Νέα Υόρκη θα σημαίνει κάτι άλλο από ό,τι στην πόλη του Μεξικού, στη Ραμάλα ή στο Χονγκ Κονγκ, αλλά αυτοί οι αγώνες χρειάζεται να βρουν τρόπους να συντονιστούν και να συνταράξουν τον κόσμο κατά μήκος των συνόρων, των ηπείρων και των ωκεανών, ακριβώς όπως το κεφάλαιο και οι πανδημίες.

9. Επειδή η ζωή στην πανδημία είναι αυτή που είναι, η ζωή στην πανδημία δεν θα μείνει όπως ήταν.

Η πανδημία είναι μια κοσμοϊστορική διαδικασία, η οποία δεν αφήνει τίποτα αναλλοίωτο πάνω στη γη και δρα ως χρονική τομή μεταξύ ενός πλανητικού πριν και μετά. Ενώ δεν μπορούμε να αλλάξουμε ό,τι συνέβη πριν την πανδημία πρέπει, παρ' όλα αυτά, να μάθουμε από το παρελθόν προκειμένου να γεννήσουμε, να διατηρήσουμε και να υπερασπιστούμε την πιθανότητα ενός διαφορετικού μέλλοντος. Διαφορετικές ιστορίες αγώνα ενάντια σε διάφορες μορφές καταπίεσης και κυριαρχίας οφείλουν να τροφοδοτήσουν τους τρόπους με τους οποίους συνεχίζουμε να αγωνιζόμαστε, ακόμα κι αν οι νέοι αγώνες που θα προκύψουν μέσα στην πανδημία δεν μπορούν να μοιάζουν με τη μορφή των αγώνων που έχουμε συνηθίσει. Οι λογαριασμοί με το παρελθόν δεν κλείνουν ποτέ, και ό,τι έχει συμβεί στο παρελθόν μπορεί να αποκτήσει νέες σημασίες μέσα από τους τρόπους που διδασκόμαστε και αντλούμε εμπειρίες από αυτό. Υπ' αυτή την έννοια, πώς μπορούν παρελθοντικοί αγώνες ενάντια στον σεξισμό, τον ρατσισμό, τις διακρίσεις λόγω αναπηρίας, τον φασισμό και τον καπιταλισμό, να τροφοδοτήσουν τους αγώνες μέσα στην

πανδημία; Η αντίσταση αποτελεί, σε έναν βαθμό, πάντοτε ένα αβέβαιο εγχείρημα, ένα συλλογικό ποντάρισμα ότι κάτι ενδεχομένως να γίνει δυνατό προτού αυτή η δυνατότητα γίνει πραγματικότητα. Τώρα είναι ο καιρός της φαντασίας, της επινοητικότητας και του πειραματισμού, της αξιοποίησής τους ως μέσων παραγωγής νέων μορφών γνώσης γύρω από την κατάσταση μας και νέων τρόπων αγώνα στο πλαίσιο αυτής της γνώσης.

10. Πρέπει να αποφασίσουμε συλλογικά, θαρραλέα και με συμπόνια, με ποιους νέους τρόπους επιθυμούμε να ζούμε μέσα στην πανδημία και τον καιρό που έπεται αυτής, ειδάλλως θα αποφασιστούν ερήμην μας.

Οι τρόποι με τους οποίους η ανθρώπινη ζωή απειλείται αυτή τη στιγμή σε πλανητικό επίπεδο πρέπει να μας ωθήσει να σκεφτούμε όχι μόνο την αξία της ζωής εν γένει, αλλά επίσης την αξία των ιδιαίτερων μορφών ζωής και τρόπων διαβίωσης. Η αξία της ζωής αφηρημένα δεν βοηθάει ιδιαίτερα στον καθορισμό των τρόπων που ενδεχομένως να επιλέξουμε να ζήσουμε τις δικές μας συγκεκριμένες ζωές, ενώ το να φανταζόμαστε και να ονειρευόμαστε τι είδους ζωές αξίζει να ζούμε μπορεί να ξεκαθαρίσει τα πάντα. Η πανδημία μας δίνει τη δυνατότητα να εμπλακούμε σε ενός είδους κριτική αισθητική εμπειρία, καθώς μας επιτρέπει όχι μόνο να δούμε τις ζωές ως έχουν, αλλά επίσης να δούμε πώς αυτές κατέληξαν να βιώνονται με συγκεκριμένους τρόπους και, συνεπώς, πώς οι ζωές θα μπορούσαν να βιωθούν αλλιώς. Προκειμένου να καταφέρουμε να εκμεταλλευτούμε αυτή την ευκαιρία, είναι απαραίτητο να εγκαταλείψουμε, συνολικά, όλα όσα κυβερνούσαν και οργάνωναν τις ζωές μας μέχρι αυτό το σημείο.

Μόνο τότε θα αποκτήσουμε την ικανότητα να αρχίσουμε την ατέρμονη διαδικασία του να μάθουμε να ζούμε, να σκεφτόμαστε, να φροντίζουμε, να πράττουμε, να αγαπάμε, να αγωνιζόμαστε και να χτίζουμε νέες ζωές και τρόπους ζωής μαζί και, οπωσδήποτε, πέρα από την πανδημία και τον κόσμο που προηγήθηκε αυτής.

Μάρτιος 2020